

dr hab. Andrzej Czop
prof. Uniwersytetu WSB Merito
Zakład Dydaktyczny Bezpieczeństwa Narodowego
Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu, filia w Chorzowie

Kraków 2023-08-31

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Karoliny Micek-Cybulskiej pt.:
DETERMINANTY UŻYCIA BRONI PALNEJ PRZEZ POLICJANTÓW W POLSCE
przygotowanej pod kierunkiem dr. hab. inż. Andrzeja Urbana
oraz promotora pomocniczego dr Piotra Łuki

I. Przedstawienie podstawowych danych o rozprawie

Podstawą sporządzenia recenzji jest Uchwała nr 53/V2023 Senatu Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie z dnia 4 lipca 2023 roku, w sprawie powołania komisji doktorskiej i komisji do przeprowadzenia egzaminów z dyscypliny podstawowej oraz dodatkowej, a także języka obcego w przewodzie doktorskim mgr Karoliny Micek-Cybulskiej.

W ostatnich latach obserwujemy dynamiczny wzrost zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Towarzyszy mu zwiększająca się liczba przestępstw popełnianych z użyciem broni palnej, szczególnie tych o podłożu rabunkowym i rozliczeniowym. Liberalizacji uległy także przepisy dotyczące uzyskania pozwolenia na broń, co także może skutkować sytuacjami nieuprawnionego jej użycia. Nawet jeśli sprawcy przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu nie posługują się bronią palną, to z reguły są uzbrojeni w inne niebezpieczne narzędzia lub posiadają umiejętności w zakresie sztuk walki. Bywa, że pozostają pod wpływem alkoholu lub środków odurzających znoszących bądź ograniczających ich świadomość. Sytuacji, w których funkcjonariusze Policji zmuszeni są podejmować interwencje, w stosunku do takich działających w sposób brutalny i bezwzględny napastników, jest coraz więcej. Zdarzenia te są często nieprzewidywalne i rozwijają się w sposób dynamiczny i niekontrolowany, a policjanci mający je zneutralizować muszą szybko ocenić sytuację i podjąć zoptymalizowane działania, dostosowane do konkretnych zagrożeń.

Użycie broni palnej przez policjanta jest jego własną decyzją, podjętą na podstawie przepisów prawa oraz oceny sytuacji faktycznej. Musi on przy tym pamiętać, że bronią palną używa się w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę. Tym samym podejmując decyzję o użyciu broni palnej, policjant winien postępować ze szczególną rozważą i traktować użycie broni, jako środek ostateczny. Potwierdza to między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2013 r. (V KK

99/12) wskazujący, że policjant nie może w tym zakresie działać spontanicznie, w tzw. „pierwszym odruchu”, czy bez ostrzeżenia.

Tym samym Sąd uznał, że użycie broni jest niezbędne tylko wówczas, jeśli odparcie bezpośredniego i bezprawnego zamachu w inny sposób nie jest możliwe. Trzeba jednak zauważyć, że tej właściwej oceny policjant musi dokonać w dużym stresie, często działając pod presją czasu, w warunkach zagrożenia dla życia i zdrowia, zarówno swego jak i osób, które ma ustawowy obowiązek chronić.

Ale ochronie podlegają również prawa tych osób, wobec których policjant używa broni. To właśnie z tych powodów Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 maja 2012 r. (sygn. K 10/11) uchylającym m.in. art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji uznał, iż: *materia dotycząca stosowania środków przymusu bezpośredniego, jako wkraczająca w sferę konstytucyjnych praw i wolności, wymaga, zgodnie z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, kompleksowego i szczegółowego uregulowania na poziomie ustawy*. Konsekwencją przedmiotowego wyroku jest *ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*, która systemowo uregulowała między innymi uprawnienia funkcjonariuszy Policji w zakresie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. O tym, jak ważną kwestią jest zgodne z prawem i warunkami faktycznymi użycie broni palnej świadczy także umieszczenie jej w Zarządzeniu nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta” (Dz. Urz. KGP z 2004 r. Nr 1, poz. 3). W § 4. policjant został zobowiązany, by we wszystkich swoich działaniach szanował godność ludzką oraz przestrzegał i chronił prawa człowieka, w szczególności respektując prawo każdego człowieka do życia. Z kolei § 5. cytowanego Zarządzenia *expressis verbis* odnosi się do użycia broni przez policjanta, który podejmując taką decyzję winien zachować szczególną rozwagę i stale mieć na uwadze charakter takiego środka. Aby uniknąć ewentualnych błędów i nieprawidłowości, także w zakresie użycia broni - policjant powinien stale doskonalić i uzupełniać swoją wiedzę oraz umiejętności zawodowe (§ 22).

W związku z tym, iż użycie broni palnej jest ingerencją w podstawowe prawa człowieka, tj. prawo do życia i prawo do ochrony zdrowia, policjant może użyć broni tylko w sytuacjach określonych w przepisach ustawy, odpowiednio do sytuacji i występującego zagrożenia. Stąd niezmiernie ważne jest odpowiednie przygotowanie policjanta do zgodnego z prawem użycia tego ostatecznego i najbardziej dolegliwego środka z uwzględnieniem, że decydując się na takie działanie musi on brać pod uwagę bezpieczeństwo zarówno osób objętych interwencją, jak i własne.

Nie ma wątpliwości, że szczególnie istotny jest tu poziom wyszkolenia policjantów. Aby określić potrzeby i kierunki zmian w procesie szkolenia w tym obszarze, niezbędne są badania dotyczące determinantów użycia broni przez policjantów. Dotychczas nie było w Polsce badań empirycznych, które wskazywałyby na powody podjęcia przez funkcjonariuszy Policji decyzji o użyciu broni palnej, a także poddających analizie skutki takich działań. Poznanie tych czynników psychologicznych,

socjologicznych oraz zdefiniowanie poziomu wykształcenia strzeleckiego funkcjonariuszy Policji jest ważne, także dla właściwego opracowania programów ich kształcenia.

Stąd należy uznać, że przyjęta przez Panią magister Karolinę Micek-Cybulską problematyka badawcza jest istotna i wpisuje się w zakres dyskursu naukowego nad tematyką bezpieczeństwa państwa. Biorąc pod uwagę zakres tematyczny podjętych przez Autorkę rozważań, przedłożona do recenzji rozprawa powinna być postrzegana pozytywnie, zwłaszcza iż dotyczy tak ważnej, zarówno dla policjantów jak i obywateli kwestii, jaką jest właściwe użycie broni przez funkcjonariuszy Policji.

Wszechstronne zaprezentowanie przez doktorantkę problematyki determinantów użycia broni palnej przez policjantów, określenie częstotliwości jej użycia, przedstawienie skali tego zjawiska w Polsce oraz wskazanie jak ważną rolę odgrywa tu poziom wykształcenia policjantów świadczy o przygotowaniu Autorki do prowadzenia dyskursu naukowego w przedmiotowej tematyce i służy pogłębieniu stanu dotychczasowych badań.

Tym samym przedstawiona do recenzji rozprawa Pani mgr. Karoliny Micek-Cybulskiej pt.: *DETERMINANTY UŻYCIA BRONI PALNEJ PRZEZ POLICJANTÓW W POLSCE* posadowiona jest w obszarze wiedzy i dziedzinie nauk społecznych oraz w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie, a więc w obszarze nauki i dyscypliny, w których kandydat ubiega się o nadanie stopnia doktora.

II. Merytoryczna ocena rozprawy

Autorka w rozprawie wskazała, iż przedmiotem przeprowadzonych przez nią badań jest problematyka determinantów użycia broni palnej przez policjantów i skala tego zjawiska w Polsce. Główny problem badawczy zawarła w pytaniu: Jakie umiejętności, wynikające z wykształcenia zawodowego, oraz determinanty psychospołeczne decydują o użyciu broni palnej przez policjantów?

Aby uzyskać odpowiedź na tak sformułowane pytanie doktorantka postawiła następujące cztery pytania szczegółowe:

1. Jaka jest skala zjawiska używania broni palnej przez policjantów w Polsce?
2. Jakie czynniki psychologiczne w największym stopniu determinują decyzję o użyciu broni palnej przez policjantów w Polsce?
3. Jakie czynniki społeczne w największym stopniu determinują decyzję o użyciu broni palnej przez policjantów w Polsce?
4. Jaka jest zależność pomiędzy wykształceniem policjantów, a decyzją użycia przez nich broni palnej?

Autorka wskazała, iż celem przeprowadzonych przez nią badań było określenie determinantów psychospołecznych i czynników związanych z zagadnieniami wykształcenia zawodowego wpływających na skalę użycia broni palnej przez policjantów w Polsce i zaproponowanie koniecznych zmian w szkoleniach (doskonaleniach zawodowych) policjantów.

Stawiając ogólną hipotezę badawczą autorka przyjęła założenie, że głównymi determinantami psychospołecznymi, warunkującymi decyzję o użyciu broni palnej przez policjantów, są czynniki z grupy determinantów związanych z percepcją ryzyka, radzenia sobie ze stresem, związane z relacjami społecznymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Założyła również, że kwalifikacje nabywane przez policjantów podczas szkoleń doskonalących są czynnikiem istotnie wpływającym na decyzję o użyciu broni palnej.

Doktorantka wskazała zmienne niezależne w przeprowadzonych przez siebie badaniach, tj. determinujące wartość zmiennych zależnych. Były to: wiek, płeć oraz staż służby w zawodzie policjanta. W badaniach uwzględniła również wpływ zmiennych niezależnych osobowych i środowiskowych będących czynnikami warunkującymi użycie broni palnej przez policjantów.

W swoich badaniach posłużyła się sondażem diagnostycznym i metodą indywidualnych przypadków. Metodę sondażu diagnostycznego zrealizowała za pomocą techniki ankietowej, stosując matryce do analizy danych statystycznych oraz kwestionariusz ankiety. Przeprowadziła także analizę tendencji statystycznych uwzględniając wskaźniki korelacji rangowej. Metodę indywidualnych przypadków zrealizowała stosując technikę dokumentarną – przeprowadzając analizę materiału badawczego nadesłanego z komend wojewódzkich Policji. Zastosowała przy tym matryce do analizy danych statystycznych.

Przyjęte i zrealizowane przez autorkę założenia metodologiczne należy uznać za prawidłowe i adekwatne do zdefiniowanego celu badań, co w konsekwencji pozwoliło na jego pełną realizację.

Doktorantka przygotowując dysertację przyjęła właściwą procedurę badawczą przeprowadzając szeroką kwerendę zasobów bibliograficznych, aktów prawnych, opracowań, artykułów naukowych w drukach zwartych oraz czasopismach, artykułów prasowych oraz netografii. Warte podkreślenia jest szerokie wykorzystanie literatury obcojęzycznej, a także dokumentów, raportów, tekstów źródłowych stanowiących bogate źródło wiedzy o użyciu broni przez policjantów. Zgromadzony materiał został poprawnie pogrupowany i poddany dalszemu procesowi badawczemu.

Autorka poddała analizie ważną i znaczącą pozycję odnoszącą się do przedmiotu swoich badań autorstwa Marka Budzisa pt. *Użycie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej w aspekcie bezpieczeństwa osobistego policjantów i innych uczestników zdarzeń nadzwyczajnych. Raport z badań*. Badania te zostały jednak przeprowadzone jeszcze w poprzednio obowiązującym stanie prawnym, tj. przed przyjęciem ustawy z 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Były to badania sondażowe, ukierunkowane na ocenę użycia broni palnej jako środka przymusu bezpośredniego w ujęciu przepisów prawa i skutków, jakie to użycie wywołało. Zaprezentowane w dysertacji aktualne i poszerzone badania dotyczące tej tematyki stanowią istotną, naukową wartość dodaną. Autorka skorzystała w nich między innymi z raportu naukowców z Vrije Universiteit Amsterdam, którzy przeprowadzili badania dotyczące wpływu treningu z lękiem na krótko i długoterminowe efekty zachowań strzeleckich funkcjonariuszy policji działających w sytuacji stresu. Raport ten zawiera ważne

z punktu widzenia badań doktorantki informacje o czynnikach psychologicznych wpływających na skuteczność realizacji zadań przez policjantów.

Dużą wartość mają przeprowadzone przez autorkę badania komparatystyczne, które umożliwiły porównanie wyników badań zagranicznych dotyczących użycia broni przez policjantów, przy uwzględnieniu odmienności legislacyjnych regulujących te kwestie w różnych państwach. W tych badaniach odniosła się do rozwiązań normatywnych oraz statystyk dotyczących użycia broni przez funkcjonariuszy Policji w takich krajach jak: Wielka Brytania, USA i Republika Federalna Niemiec. W tym ostatnim przypadku przedstawiła sytuację w badanym obszarze na terenie poszczególnych landów, z uwzględnieniem: Brandenburgii, Saksonii, Meklemburgii, Nadrenii Północnej-Westfalii oraz Bawarii. Odnosząc się do specyfiki USA zwróciła uwagę na to, iż regulacje prawne w zakresie użycia broni palnej są tam stanowione suwerennie na poziomie stanowym, tym samym są odrębne dla policji każdego ze stanów. Podniosła również aspekt rasowy wskazując, że zdecydowana większość przypadków użycia broni przez policjantów miała miejsce w stosunku do Afroamerykanów.

Wysoko należy ocenić przeprowadzone przez doktorantkę badania diagnostyczne które wykazały, że determinantą psychospołeczną, która w największym stopniu implikuje decyzję o użyciu broni palnej przez policjantów w Polsce jest indywidualna umiejętność szybkiej oceny ryzyka zagrożeń własnego zdrowia i życia. Badani wskazali również, że znaczący wpływ na podjęcie takiej decyzji ma: inteligencja emocjonalna, umiejętność samokontroli, a także inteligencja społeczna, rozumiana jako umiejętność doboru stosownego do danej sytuacji zachowania i sposobu komunikacji, łatwego współdziałania z innymi osobami i grupami oraz radzenia sobie z konfliktami interpersonalnymi. Za ważny czynnik uznali również umiejętność radzenia sobie ze stresem w sytuacji nagłego działania silnych stresorów.

Z badań wynika, że czynnikami natury społecznej, które w największym stopniu determinują decyzję o użyciu broni palnej przez policjantów są: uznanie i respektowanie oczekiwań społecznych wobec Policji jako podmiotu zobowiązanego do ochrony zdrowia, życia ludzi oraz mienia, a także kompetencje komunikacyjne.

W procesie badawczym ustalono, że użycie broni palnej przez policjantów w Polsce nie wykazuje istotnej tendencji wzrostowej.

Autorka przedstawiła wnioski z przeprowadzonych badań mające charakter prakseologiczny i stanowiące rekomendacje dotyczące:

- szkoleniowych technik strzeleckich,
- programów szkolenia, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów i taktyki podejmowania interwencji z bronią,
- czynników psychologicznych i społecznych mających wpływ na użycie broni,
- trybu, organizacji strzelań i sprawdzianów strzeleckich,
- pożądanych zmian w przepisach prawa dotyczących użycia broni przez policjantów.

Określony w dysertacji plan postępowania badawczego umożliwił Pani magister Karolinie Micek-Cybulskiej realizację celu pracy i naukową weryfikację przyjętych hipotez.

III. Formalna ocena rozprawy

Praca została napisana poprawnym językiem, przy zastosowaniu właściwego warsztatu pisarskiego. Rozdziały i podrozdziały tworzą logiczną całość. Dysertacja Pani mgr Karoliny Micek-Cybulskiej liczy ogółem 258 stron, w tym 10 stron bibliografii (56 poz. zwartych, 18 poz. aktów prawnych, 16 poz. orzecznictwa, 19 poz. czasopism, 39 poz. źródeł internetowych, 6 poz. innych źródeł, 114 poz. wykresów). Aneks (ss. 1-9.) zawiera: Załącznik 1 – Kwestionariusz ankiety skierowanej do policjantów, którzy użyli broni palnej (ss.1-3), Załącznik 2 - Kwestionariusz ankiety skierowany do policjantów, którzy nie użyli broni palnej (ss. 4-6), Załącznik 3 Analiza porównawcza okoliczności użycia broni palnej przez policjantów (ss. 2-9).

We Wstępie (ss. 8-15) autorka przedstawiła istotę nauk o bezpieczeństwie, zaprezentowała zadania Policji w zakresie zapewniania bezpieczeństwa i dokonała wprowadzenia do przeprowadzonych badań, wskazując na wagę zagadnienia jakim jest użycie broni przez policjantów. Zwróciła uwagę na to, że badania empiryczne dotyczące tej kwestii nie były dotychczas w Polsce przeprowadzone, z uwzględnieniem czynników implikujących podjęcie przez funkcjonariuszy Policji decyzji o użyciu broni palnej. Wskazała też, że wcześniejsze badania nie uwzględniały ważnego aspektu, jakim są skutki jej użycia.

Ten obszar niewiedzy zdecydował o podjęciu przez autorkę badań zmierzających do określenia znaczenia czynników psychologicznych i socjologicznych w podejmowaniu przez policjantów decyzji o użyciu broni. Postanowiła także zbadać rodzaj i poziom wykszolenia strzeleckiego funkcjonariuszy Policji oraz ich wyposażenia. We Wstępie dokonała także prezentacji zawartości dysertacji omawiając treść poszczególnych rozdziałów i Zakończenia.

Praca składa się z czterech rozdziałów.

W pierwszym rozdziale (ss. 16-28): **METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH** autorka przedstawiła założenia metodologiczne, określiła przedmiot i cel badań, problemy badawcze oraz hipotezę roboczą. Zaprezentowała także zoperacjonalizowane zmienne i ich wskaźniki prezentując: metody, techniki, narzędzia badawcze. Określiła również teren i organizację przeprowadzonych badań.

W rozdziale drugim (ss. 29-56): **UŻYCIE BRONI PALNEJ PRZEZ FUNKCJONARIUSZY POLICJI W POLSCE I INNYCH KRAJACH** doktorantka dokonała analizy krytycznej piśmiennictwa zagranicznego i opisała dotychczasowe badania naukowe dotyczące użycia broni palnej przez policjantów w Polsce. Wiele uwagi poświęciła standardom międzynarodowym dotyczącym ochrony praw człowieka, w kontekście użycia broni przez policjantów.

W rozdziale trzecim (ss. 68-71): ANALIZA STANU PRAWNEGO DOTYCZĄCEGO UŻYCIA BRONI PALNEJ autorka przedstawiła uregulowania normatywne dotyczące przypadków i zasad użycia broni palnej przez policjantów.

Rozdział czwarty (ss. 75-227): WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH jest prezentacją rezultatów procesu badawczego dotyczącego okoliczności użycia broni palnej przez policjantów z uwzględnieniem czynników psychologicznych, społecznych i wykształcenia zawodowego.

Autorka nie ustrzegła się jednak pewnych błędów. W Zakończeniu swej dysertacji (s. 231) napisała: *Uszczegółowiając analizę wyników przeprowadzonych badań, dokonano weryfikacji problemów cząstkowych.*

Sformułowanie to nie jest zrozumiałe i należy je uznać za dyskusyjne. Badania zostały przeprowadzone między innymi przy użyciu metody badawczej jaką jest analiza. To pozwoliło autorce na uzyskanie określonych wyników, w oparciu o które wyprowadziła wnioski. Co więc oznacza uszczegółowianie analizy tych wyników? Ponadto błędne jest sformułowanie dotyczące weryfikacji problemów cząstkowych. Weryfikacja [łac.], sprawdzanie, jest metodologiczną procedurą zmierzającą do rozstrzygnięcia, czy dane zdanie jest prawdziwe, czy też fałszywe. W wąskim znaczeniu należy ją rozumieć jako konfirmację, czyli procedurę zmierzającą do potwierdzenia prawdziwości danego zdania. W badaniach naukowych mówi się zwykle o stopniu weryfikacji (potwierdzenia) hipotezy ze względu na przyjęte zdania podstawowe, czyli o jej weryfikacji częściowej, względnej (w odróżnieniu od weryfikacji absolutnej, tj. zupełnej). Tym samym słowo weryfikacja dotyczy w metodologii hipotez, które zostały sformułowane w koncepcyjnej fazie badań. Założone tezy posiadają status hipotez, które na początkowym etapie badań nie posiadają rangi twierdzeń udowodnionych. A celem badań jest właśnie potwierdzenie owych hipotez, bądź też uzyskanie materiału podważającego ich słuszność. Na tym właśnie polega ich weryfikacja. Nie ma weryfikacji stawianych przez badacza problemów badawczych, które są przecież pytaniami. Na pytania należy znaleźć odpowiedź. Ten błąd w użyciu pojęcia weryfikacja w odniesieniu do problemów badawczych pojawia się wielokrotnie:

Weryfikując problem badawczy zawarty w pytaniu: Jaka jest skala zjawiska używania broni palnej przez policjantów w Polsce?, ustalono, że...(s. 231);

Weryfikując kolejny problem badawczy o treści: Jakie czynniki psychologiczne w największym stopniu determinują decyzję o użyciu broni palnej przez policjantów w Polsce?, ustalono, że czynnikami...(s. 231);

W efekcie procesu weryfikacji tego problemu stwierdzono, że szczególne znaczenie...(s. 232);

W wyniku procesu weryfikacji stwierdzono, że największy odsetek badanych (68,6%) wskazał na szczególne znaczenie (silny i bardzo silny wpływ)...(s. 232);

Wyniki weryfikacji problemów badawczych zostały opisane w odniesieniu do czynników psychologicznych, społecznych i wykształcenia zawodowego, (s. 233);

Analiza zebranego w pracy materiału badawczego oraz wyników weryfikacji hipotezy głównej i problemów badawczych doprowadziły do sformułowania wniosków końcowych, (s. 233).

W Bibliografii, która zgodnie z wymogami ma układ alfabetyczny uwzględniający nazwiska autorów publikacji pojawiły się błędne zapisy polegające na włączeniu w ten układ chronologiczny tytułów publikacji.

Nazwiska redaktorów naukowych pojawiają się po tytule publikacji zbiorczej, nie ma jednak wskazania autorów poszczególnych rozdziałów czy haseł, do których odnosi się autorka dysertacji. Przykładowo:

Bezpieczeństwo osobiste policjanta, J. Fiebig, A. Tyburska (red.), Szczytno 2004;

Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych, t. 2, B. Wiśniewski (red.), Szczytno 2018;

Encyclopedia of Research Design, N.J. Salkind (ed.), Los Angeles 2010;

Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, t. 4, T. Pilch (red.), Warszawa 2005;

Metody, techniki i narzędzia badawcze oraz elementy statystyki stosowane w pracach magisterskich i doktorskich, M. Cieślarczyk (red.), Warszawa 2006;

Nauki o bezpieczeństwie. Wybrane problemy badań, A. Czupryński, B. Wiśniewski, J. Zboina (red.), Józefów 2017;

Słownik pojęć filozoficznych, W. Krajewski (red.), Warszawa 1996;

Specjalne użycie broni. Stan obecny, zagrożenia, propozycje rozwiązań, K. Jałoszyński, W. Zubrzycki, J. Stelmach J. (red.), Szczytno 2017;

Sukces edukacyjny, sukces zawodowy, sukces życiowy, T. Łączek (red.), Warszawa 2018;

Tożsamość nauk o bezpieczeństwie, S. Sulowski (red.), Toruń 2015;

Uniwersalny słownik języka polskiego, S. Dubisz (red.), Warszawa 2003;

Użycie broni palnej jako środka przymusu bezpośredniego. Aspekty prawne, R. Netczuk (red.), Katowice 2014;

Współczesne państwo w teorii i praktyce, J. Oniszczyk (red.), Warszawa 2011;

Słownik wyrazów obcych, Warszawa 1965.

W części dotyczącej wykazu artykułów przywołanych w dysertacji umieszczona została publikacja z: *Aus Politik und Zeitgeschichte* 48/2008, 24 November 2008, bez podania jej tytułu i autora.

Wskazane wyżej uchybienia nie wpływają jednak na pozytywną ocenę pracy, którą należy uznać za wartościową i wnoszącą propozycje nowych rozwiązań do nauki o bezpieczeństwie.

W Zakończeniu (ss. 230-236) doktorantka podsumowała przeprowadzone badania przedstawiając informację o: rezultatach weryfikacji przyjętej w badaniach hipotezy oraz o uzyskanych odpowiedziach na postawione problemy badawcze. W oparciu o wyniki badań stworzyła rekomendacje ukierunkowane na podniesienie kompetencji policjantów w sytuacjach użycia broni oraz zmierzające do ograniczenia ryzyka bezpodstawnego jej użycia.

Autorka określiła także perspektywy eksploracyjne, które mogą stanowić punkt wyjścia do projektowania i przeprowadzenia kolejnych badań, w tym ważnym dla bezpieczeństwa obszarze. Przedstawione treści pozwalają przyjąć, że cel procesu badawczego został osiągnięty. Doktorantka zaprezentowała pożądaną, profesjonalną warsztat pisarski posługując się przy tym zrozumiałym językiem, co w konsekwencji pozwala na wystawienie jej pozytywnej oceny.

Tym samym przedstawiona do recenzji dysertacja Pani magister Karoliny Micek-Cybulskiej pt.: *DETERMINANTY UŻYCIA BRONI PALNEJ PRZEZ POLICJANTÓW W POLSCE* jest **oryginalnym opracowaniem badawczym oraz spełnia wszystkie wymogi formalne i merytoryczne** określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami).

W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie Pani magister Karoliny Micek-Cybulskiej do publicznej obrony doktoratu.

dr hab. Andrzej Czop prof. Uniwersytetu WSB Merito

